

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jarosława Szuberta,

w sprawie **P. A.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 września 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego we Włocławku

z dnia 9 maja 2023 r., sygn. akt II K 1790/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu we Włocławku.**

Andrzej Tomczyk

Dariusz Świecki

Paweł Wiliński

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy we Włocławku, wyrokiem z dnia 9 maja 2023 r., sygn. akt II K 1790/22, uznał P. A. za winnego tego, że w okresie od 15.09.2021 r. do 23.09.2022 r. we W. uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości protokołem ugody zawartym przed Sądem Rejonowym we W. z dnia 20 listopada 2013 r. sygn. akt III RC [...] /13 na rzecz uprawnionego małoletniego A. A. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego K. K. , przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych i czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 209 § 1 k.k., wymierzając oskarżonemu za to karę 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł o kosztach sądowych.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 17 maja 2023 r. bez zaskarżenia.

Kasację od prawomocnego wyroku wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonego. Zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, dotyczących uprzedniej karalności oskarżonego, co doprowadziło do niedokładnego określenia przypisanego mu czynu i skazania P. A. wyrokiem z dnia 9 maja 2023 r., sygn. akt II K 1790/22, za cały zarzucany mu aktem oskarżenia czyn z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresie od 15 września 2021 r. do 23 września 2022 r., podczas gdy za występki na szkodę tego samego małoletniego pokrzywdzonego, zamykający się w granicach od 15 września 2021 r. do 3 czerwca 2022 r. został on już uprzednio prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 29 listopada 2022 r. o sygn. akt II K 1236/22.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu we Włocławku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja ta jest zasadna, jako że doszło do uchybienia podnoszonego w zarzucie tej skargi. Nie było bowiem możliwe przypisanie oskarżonemu całego, przyjętego za aktem oskarżenia, czasokresu niealimentacji.

Otóż Sąd Rejonowy we Włocławku, wyrokiem z dnia 29 listopada 2022 r., sygn. akt II K 1236/22, uznał P. A. za winnego tego, że w okresie od 15 września 2021 r. do 3 czerwca 2022 r. we W. uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości raty alimentacyjnej na podstawie protokołu ugody Sądu Rejonowego we W. z dnia 20 listopada 2013 r. o sygn. akt III RC [...] /13 na rzecz A. A. , reprezentowanego przez K. K. , przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, tj. czynu z art. 209 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrok ten uprawomocnił się bez zaskarżenia w dniu 7 grudnia 2022 r.

Z zestawienia zaskarżonego kasacją wyroku oraz przywołanego wyroku Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 29 listopada 2022 r. bezspornie wynika, że dotyczą one przestępstw niealimentacji popełnionych przez oskarżonego P. A. na szkodę tego samego małoletniego pokrzywdzonego A. A. . Pierwszy z wydanych wyroków obejmuje okres od 15 września 2021 r. do 3 czerwca 2022 r. (sygn. akt II K 1236/22), zaś drugi chronologicznie wyrok odnosi się do okresu od 15 września 2021 r. do 23 września 2022 r. (sygn. akt II K 1790/22). Porównanie treści obydwu orzeczeń prowadzi do oczywistego wniosku, że okres uchylania się od świadczeń alimentacyjnych, przypisany temu samemu sprawcy na mocy kolejnego z wydanych wyroków w granicach od 15 września 2021 r. do 3 czerwca 2022 r. w całości został już objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio i prawomocnie zakończonej, a nadto wykroczył poza ten okres (od 4 czerwca 2022 r. do 23 września 2022 r.)

Słusznie wywodzi skarżący, że przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nakazuje precyzyjnie określić czas popełnienia przestępstwa, co ma istotne znaczenie dla pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności. W rozpatrywanej sprawie Sąd Rejonowy wbrew obowiązkowi nie zbadał należycie całej sytuacji faktycznej i prawnej oskarżonego z uwzględnieniem wszystkich zapadłych wobec niego wyroków, co doprowadziło w efekcie do nieprawidłowego ustalenia okresu niealimentacji, za jaki

P. A. mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Sąd Rejonowy nie wystąpił do Krajowego Rejestru Karnego o aktualne dane o karalności P. A. , uchybiając w ten sposób przepisowi art. 366 § 1 k.p.k.

Słusznie wskazuje przy tym skarżący, że układ procesowy, jaki zaistniał w niniejszej sprawie nie skutkował wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci *rei iudicatae*. W orzecznictwie ugruntowany jest bowiem pogląd, zgodnie z którym przeszkoda procesowa z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. zachodzi wyłącznie w sytuacji, gdy okresy obu przypisanych oskarżonemu czynów pokrywają się ze sobą i są identyczne, względnie, gdy okres określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (zob. np. wyrok SN z dnia 9 sierpnia 2017 r., II KK 222/17 i podane tam judykaty). Jednocześnie w wypadku przestępstw wielokrotnych, do których należy występki z art. 209 § 1 k.k., nie ma stanu rzeczy osądzonej, jeżeli uprzednie prawomocne skazanie dotyczy tylko fragmentu zarzucanego później czynu. Uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego w okresie nieobjętym prawomocnym skazaniem jest już nowym czynem przestępnym, pociągającym dalszą odpowiedzialność karną, przy czym granice czasowe kolejnego przestępstwa powinny być dokładnie określone, z uwzględnieniem treści poprzedniego wyroku skazującego (zob. wyrok SN z dnia 6 maja 2002 r., V KK 10/02).

Ponieważ przypisany w rozpatrywanej sprawie oskarżonemu występki uchylenia się od alimentacji wykracza poza okres objęty uprzednim prawomocnym skazaniem na mocy wyroku Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 29 listopada 2022 r., uznać należy, że w sprawie nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której była wcześniej mowa, ale Sąd *meriti* dopuścił się rażącego naruszenia art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. W konsekwencji tego uchybienia doszło bowiem do ponownego skazania P. A. za ten sam fragment zachowania (od 15 września 2021 r. do 3 czerwca 2022 r.), polegającego na niealimentacji na rzecz tego samego małoletniego pokrzywdzonego. Uchybienie to niewątpliwie miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. Sąd *meriti* władny był bowiem do dokonania karnoprawnej oceny zachowania oskarżonego jedynie w odniesieniu do „pozostałego” do osądzenia czasokresu, zawierającego się w granicach od 4 czerwca 2022 r. do 23 września 2022 r. Niewątpliwie przedmiotowy okres również

wypełnia ustawowe znamię występku niealimentacji stanowiące o co najmniej 3-miesięcznym uchylaniu się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, jednakże okres ten jest krótszy od wadliwie przypisanego oskarżonemu przez Sąd Rejonowy, co mogło znacząco zaważyć zarówno na wyborze rodzaju, jak i wymiarze kary finalnie orzeczonej wobec P. A.

Mając to wszystko na uwadze niniejsza kasacja okazała się zasadna. Dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony przez nią wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu we Włocławku do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu Sąd ten uwzględni powyższe zapatrywania.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak w wyroku.

[J.J.]

[ał]

Andrzej Tomczyk Dariusz Świecki Paweł Wiliński